

Şəddat CƏFƏROV,
iqtisadiyyat elmləri üzrə
fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan və Rusiya
Yazıqlar və Jurnalistlər
Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Yazıqlar Birliyinin üzvü

Elşad Səfərlinin yaradıcılıq yolu, əlbəttə, bütün məziyyətləri ilə olmasa da, kifayət qədər bilərəm deyirdim. Çünki onun indiyə qədər ən azı 20-dən çox kitabını nəşr etmişəm. Həmin kitabların mövzu əhatəsi çox geniş olub. Çünki Elşad Səfərli məhsuldar, ilhamlı bir şair olduğu kimi, həm də tanınmış, ədəbi mübahisələrdən kənarında qalmayan müəlliflərdəndir. Məhsuldar, elmi-ədəbi fəaliyyəti də diqqətə layiqdir. Açıqı, Elşad Səfərlinin çox dəyərli sənətləri və sonet yaradıcılığı haqqında elmi əsərləri də tədqiqləyirdim. Ona görə bu məqalalara toxunuram ki, sənətkarın bu sahə-

mənim diqqətimdən kənarında qalmayıb. Onun haqqında yazdığım qeydlərdə bu bərədə geniş və əhatəli danışmışam. Amma həmin kitabı xatırlayarkən kiçik bir məqama da diqqəti cəlb etmək istərdim. Yəni, "Bir yalquzaq təkliyi" kitabında Elşad Səfərlinin müasirlərinə münasibəti də göstərir ki, o, ədəbi mühitdən heç vaxtdan təcrid olunmayıb. Bu və ya digər dərəcədə sənətlərinin adlarını hörmətlə çəkir. Onların xatirələrini poetik duyğularla yad edir. Ən başlıcası, hörmət və ehtiramla adlarına şeir ünvanlayır. Amma "Bir yalquzaq təkliyi" kitabında onun ayrıca bir bölmədə "Dostluq şarjları" adı altında bir silsilə şeirləri verilib. Həmin şeirlərdə adları çəkilən sənətkarları sıralasaq, Azərbaycan ədəbiyyatının XXI əsr mənzərəsini də görmək mümkündür. Hər halda XXI əsrdən 20 ildən çox vaxt keçir.

Musa yaqub, Allahverdi Eminov, Vaqif Yusifli, Şəddat Cəfərov, Əkrəm Əyrisli, Məmməd Aslan. İlyas Tapdıq, Cingiz Hüseynov, Şahin Fazil, Ağacəfər Həsəni, Adil Cəmil, Tofuq Nureli, Maarif Soltan, Qardaşxan Əziz, Baloğlu Cəlil, Fəxrəddin Teyyub, Mehman Qaraxanoğlu, Anar Seyidoğlu, Qardaşxan Fərzi və digər sənətkarların dostluq şarjları tipində portretlərini yaradır. Bu da o deməkdir ki, Elşad Səfərli həmin sənətkarların yaradıcılığını izləyir. Onlarla bu və ya digər dərəcədə ədəbi-mənəvi əlaqələrini davam etdirir.

İndi E.Səfərlinin "Ayrılıqlar vağzalı" adlı yeni kitabı gözlerimin önündədir. Bu kitabı da nəşrə hazırlamağım mənə imkan verdi ki, müəllifin oxuculara təqdim etdiyi yeni ədəbi nümunədə onun hansı poetik ölçülərlə müasir insanlarla danışmaq tərzinə münasibət bildirim.

Əvvəla, onu deyim ki, Elşad Səfər-

faktlara fəal münasibət, mövqə tendensiyası xasdır.

"İki çiçəyin dastanı" sevgi problemləri müstəvisində oxucu diqqətini çəkdiyi kimi, "Mavi məsafə" peoması da Vahid Azərbaycan ideyasına görə yetərli əhəmiyyətə malikdir". Kifayət qədər aydın mülahizələrdir. Ən başlıcası, müəllifin "Ayrılıqlar vağzalı" kitabındakı kimliyi elə bu annotasiya qeydlərində oxucunun diqqətinə çatdırılır.

Şair təbiət etibarını ilə poetik nəfəsində azad külək missiyası daşıyır. Onun ruhuna, varlığına, hansı tərəfdən külək hansı nəfəsi gətirirsə, onu da vəsf edir. Bir sözlə, Elşad Səfərlinin "Ayrılıqlar vağzalı" kitabı onun uğurlu yaradıcılığının ən dəyərli örnəyi kimi oxucular arasında maraq doğrucaq. Mən buna inanıram. Çünki müəllifin həyata münasibəti fəlsəfi ümumiləşdirmələrə yazıya gəlir. Poetik nəfəsi əks etdirir. Onun sözlündə, onun sənətində fərdiləşmə ilə ictimai məzmun vəhdət vardır. O, konkret olaraq bir məsələdən danışır və həmin məsələ bütövlükdə cəmiyyətin həyatını özündə ehtiva edir.

Elşad Səfərli sənətləri ilə daim mənəvi və ruhi təmasdadır. Onun Məmməd Araz poeziyası ilə bağlılığını özünün yaradıcılıq üslubu da təsdiq edir. Bir sözlə, onun yaradıcılığında ardıcıl olaraq biz sənətlərin də nəfəsini duyuruq. Bunun üçün ən yaxşı nümunə elə Elşad Səfərlinin özünün Məmməd Araz ruhu ilə bağlılığını əks etdirən "Məmməd Arazın ruhuna gözyadınlığı" şeiridir. Bu şeirin əsas dəyəri ondan ibarətdir ki, Elşad Səfərli də yaradıcı vətən övladı kimi Məmməd Arazın hansı nisgillə bu dünyadan getdiyini yaxşı bilir. O, çox istəyirdi ki, M.Araz da Qarabağın işğaldan azad olunmasını görəydi. O, Qarabağın nig-

Guşələri alındı...

Başıuca çıx yeri -
Ta sevincle bax, yeri.
Vətənin tarix yeri -
Qürur yeri alındı...

Zənnimcə, əlavə təhlillərə, baş alıb gedən düşüncələrə yer qalmır. Elşad Səfərli xüsusi bir doğmaliqla şairin adını çəkir. Ona Məmməd deyər müraciət edir. Hiss olunur ki, burada söhbət ustadın yox, müəllifin özünün mənəvi babasına müraciətdən söhbət gedir. Çünki özünün ruhunda, varlığında olan üstün nə varsa, onun hamısına görə bir sənətkar kimi O, sənətlərinə borclu olduğunu unutmur. Ruh ilə, varlığı ilə bağlı olduğu Məmməd Arazı yaddaşa götürmək, ona sevgili münasibətini bildirmək təkcə şair sözü deyil, həm də Azərbaycanı ruhuna varlığına hopmuş bir ruh kimi yaşatmağın timsalıdır. Bütün hallarda Elşad Səfərlinin Məmməd Arazı ünvanlanan şeirində Azərbaycan ruhu ilə fəxr etmək var, Azərbaycana sevgili münasibət bildirmək hissiyati var. Axı M.Arazın özü elə həm də Azərbaycan demək idi.

Yəqin ki, oxucuların yaxşı yanında olar. Məmməd Araz Azərbaycanı qayalarda bitən çiçəyə bənzədirdi. Hətta Azərbaycan deyiləndə hər kəsi ayağa durmağa çağırırdı. Çünki onun düşüncəsinə görə Azərbaycan o qədər müqəddəsdir ki, bu ad çəkiləndə ayağa durmasaq, Füzulinin ruhuna toxuna bilərik.

Mən bütün hallarda Elşad Səfərlinin Məmməd Araz ruhuna müraciətin gözyadınlığını təkcə Məmməd Arazın ünvanına yox, elə bütövlükdə günümüze qədər gəlib çatmamış sənətkarlarımızın hamısına ünvanlanmış bir dəyər hesab edirəm.

Onu da deyim ki, görkəmli tənqidçi alimimiz Vaqif Yusifli Elşad Səfər-

ELŞAD SƏFƏRLİNİN "AYRILIQLAR VAĞZALI"

Şairin yeni kitabı üzərində düşüncələr

yə aid kitablarını da nəşr etmişəm və istər-istəməz oxumuşam. Ən azı, çox diqqətlə nəzərimdən keçirmişəm. Elə tədqiqatçı alim Nizami yaradıcılığı ilə bağlı, sözün həqiqi mənasında Nizamişünaslıq üçün yenilik müstəvisində tədqiq olunan "Türkanə sözün milsiz" ustadı kitabı haqqında da oxucularla çox geniş şəkildə düşüncələrimi bölüşmüşəm. Bütün bunlar öz yerində. İndi mən təzədən Elşad Səfərlinin yaradıcılıq yolu ilə bağlı geniş və əhatəli danışmaq niyyətində deyiləm.

Hər bir sənətkarın həyatında yeni kitab yaradıcılığın yeni mərhələsi kimi diqqəti cəlb edir. Elşad Səfərlinin də yaradıcılığı çoxşaxəlidir. Elmi tədqiqatlarla yanaşı, poetik-bədii yaradıcılıq yolu dakifayət qədər davamlı yaradıcılıq məhsulları ilə diqqəti cəlb edir. Onun son dövrlərdəki bədii-poetik yaradıcılıq örnəklərinin toplandığı kitabları yada salmaq bəs edərki ki, nə qədər ilhamla və nə qədər gərginliklə işlədiyini aydın təsəvvür edə bilək. Ötən il Elşad Səfərlinin "Bir yalquzaq təkliyi" adlı şeirlər və poemalar kitabını çap etmişəm. Həmin kitabda da çox maraqlı, dəyərli məqamlar var və mən bu bərədə də geniş və əhatəli danışmışam. Həmin kitabın "ön söz"ünü görkəmli tənqidçi alimimiz Vaqif Yusifli yazmışdı. Onun "ön söz"ündə Elşad Səfərlinin görkəmli Azərbaycan şairlərinin davamçısı olduğunu, yeni ədəbi varisliyi uğurla davam etdirdiyini təsdiq edən fikir və mülahizələr də

li ədəbi mühitimizin hələ gənclik çağlarından tanınan müəlliflərdəndir. Onun poetik yaradıcılığını da görkəmli ədəbiyyatşünas alimlər yüksək dəyərləndiriblər. Bu kitabın annotasiyasında da müəllifin ədəbi-mənəvi keçmişini bir növ xatırlanır. Və kitabın mövzu əhatəsinə də münasibət bildirilir: "Bu, ədəbi tənqidin S.Əsədullayev, V.Yusifli, Ə.Xəlilov, H.Həşimli, A.Eminov, Ş.Cəfərov və başqa nüfuzlu nümayəndələrinin məqalə, reseenziya, qeyd və bir sıra mülahizələrində yaradıcılığına yüksək qiymət verdikləri 80-ci illər ədəbi nəslinin istedadlı, tanınmış şairlərindən biri Elşad Səfərlinin sayca iyirmi ikinci kitabıdır. O, ədəbiyyatşünas alimdir. Bir neçə monoqrafiya, dərs vəsaitinin, xüsusən "Sonet janrı və Azərbaycan soneti" adlı mükəmməl monoqrafiyanın və Nizami yaradıcılığına yeni, cəsarətli baxışın nümunəsi sayıla biləcək "Türkanə sözün milsiz ustadı" dərs vəsaitinin (2022) müəllifidir. Həmçinin "Azərbaycan poeziyasında indiyə qədər Avropa sonetinin hələ heç kimə bəlli olmayan ondan çox digər növlərinin uğurlu ilk yaradıcısıdır" (H.Həşimli). Həmin nümunələr "Lənkeran sonetləri" (2017) kitabında əksini tapmışdır.

Şairin bu kitabındakı şeirləri də mövzu özünəməxsusluğuna, yenilikçi poetik nəfəsinə, forma və üslub xarakterlərinə ciddi yanaşma tərzinə görə diqqətçəkəndir. Bu şeirlərə hadisə və

li ilə "dünyadan getməyeydi. Ancaq neyləmək olar? Yaşam, həyat yolu - bütün bunlar hamısı bir çox hallarda insanın özündən asılı olmur. Və Məmməd Araz kimi çoxları da Qarabağ işğaldan azad olunmasını görmək istəyi ilə dünyadan getdi. Ancaq nə qəm, bizdən əvvəlkilərin həsrətlərini duymaq, onların ağır-acılarını yaddaşa gətirmək mənəvi borcudur və bu mənada Elşad Səfərlinin də Məmməd Arazı Qarabağın işğaldan azad olunması ilə bağlı xatırlaması təbii görünməlidir. Şair çox maraqlı bir poetik yanaşma ilə Məmməd Arazın ruhuna gözyadınlığı verir və həmin şeiri bütöv oxumaq oxucular üçün də kifayət qədər aydın təəssürat demək olardı. Və burada Elşad Səfərlinin öz şeirinə qısa, lakonik epigramı da gözdən, nəzərdən kənar da qoymaq olmaz: "Birinci Qarabağ müharibəsi ərəfəsində böyük şair Məmməd Araz: - "Şuşa da getməz, papaq başda gəzməyər, yaşamağa dəyməz" - demişdi". Və bundan sonra, əlbəttə, Elşad Səfərlinin Məmməd Araz ruhu ilə diləşməsi başlayır:

Şuşa alındı, Məmməd! -
Qeyrət geri alındı.
Vətən üzüyümüzün
Qaşın biri alındı.

Naçar -
Könülsüz qalan, -
Xarı bülbulsüz qalan,
Vətənin gülsüz qalan

linin "Ayrılıqlar vağzalı" adlı kitabına çox dəyərli bir "ön söz" yazıb. Açıqı, mən Vaqif Yusiflinin bu qeydlərini sıradan bir müəllifin və sıradan düşüncələrinə kimi qəbul etmərəm. Bu, müasir poeziyamızın ən dəyərli örnəklərinə aid məsuliyyətlə yazılmış bir tədqiqat əsəridir. Açıqı, Vaqif Yusiflinin "Ayrılıqlar vağzalı"nda görüş" adlı həmin qeydlərini həyəcanlı oxumaq mümkün deyil. Və ən başlıcası, mən çox istərdim ki, oxucu Vaqif Yusiflinin bu qeydlərindən aldığı təəssüratı kitabı axıracan vərəqlədikcə yaddaşında təkrar-təkrar təzələsin. Yaddaşında "Ayrılıqlar vağzalı"nın mahiyyətinə varsin: "İstedadlı şair Elşad Səfərlinin yeni şeirlər, poemalar kitabı "Ayrılıqlar vağzalı" adlanır. Dünyanın heç bir yerində bu adda vağzal tapmazsınız. Amma poeziya təkcə real - bizə məlum olan sözlər, ifadələrin məcmusu deyil, ən çox məcazi, adiliyin qeyri-adilikdə nəşvü-nüma tapdığı bir aləmdir. Poeziya "solumün polyar qışı", "sevgi toranı", "sevinc dilənçisi" (Əli Kerim) və yüzlərlə bu tipli ifadələr, assosiativ mənaya malik birləşmələr var və bütün bunlar heç bir nümcərəddiyə yol açmır. "Ayrılıqlar vağzalı" da elə. Amma gəlin əvvəl bu şeirin özünə diqqət yetirək və həmin şeirin adının niyə kitabın başlıq seçilməsini aydınlaşdıraq.

(Davamı 11-ci səhifədə)

(Əvvəli 10-cu səhifədə)

Şeirdə qatar və ayrılıq məfhumları qarşılaşdırılır, birinci ilə ikinci arasında fiziki və mənəvi durum - birinin digərinə təsiri və bu təsirlərdən alınan təəssürat poetik düşüncəyə yol açır. Əlbəttə, qatarlar təkə ayrılıqlara deyil, həm də, bəlkə daha çox sevinclərə, qarşılamalara, xoşbəxtliyə açılır. Amma ayrılıqlar da az deyil, insanın yaddaşında bəlkə ən çox yaşayan əl ayrılıqlardır - kimse gedir və bir də geri qayıtmır: "Qatar bu an tərənir - Fiti həsrət nidalı. Ayrıca bir vaqonda Neçə-neçə məbusun Qollarında qandalı. Hicran-vüsəl arası Uzun aralıq qədar. Ağrılı bir şey yoxmuş Demə ayrılıq qədar". Bu şeirin niyə kitabı ad seçilməsinə gəlin, deyə bilərəm ki, Elşad Səfərlinin əl təzadlar, qarşılaşmalar, ayrılıqlar-vüsəllər üzərində qurulub. Daha çox sənət qayğılarını və yaşadığı reallıqları, həyatı məsələləri özündə əks etdirən şeirlərdə bu təzadlar bütün çalarıyla üzə çıxır. Nədir xoşbəxtlik, nədir səadət, bunlar insan həyatının mənasını dəyişirmi? Nədir bədbəxtlik, niyə insan bu keçilməzləri keçə bilmir? Nəhayət, mən də Vaqif Yusiflinin bir fikri ilə şərikəm ki, şairin sevinclərini duymamaq, onun kədərini hiss etməmək ədəbi zövqdən məhrum olmaq deməkdir. Dostum Əli Rza Xələflinin dedi ki, "Ədəbi

müəyyən mənada bir çox qəzetlər bu yardımdan bəhrələyə bilərlər. Yəni deyirəm, bir çox hallarda bürokratik əngəlləri aşma bilməyənlər kənarında qalırlar. Son vaxtlar mətbuat sözü özünə "media" ifadəsi çox işlənir. Mən bununla razı deyiləm. Axı, mətbuat sözü kifayət qədər özünə vətəndaşlıq hüququ qazanıb. Daha nə ehtiyac ehtiyac vardı paralel "media" ifadəsini dil gətirərək. Bunlar sözümlərin möğzi deyil. Sözümlərin möğzi odur ki, mətbuat və kitab çapı işi arasında sanki bir uçurum yaranıb. Zənnimcə, bu iki sahəni bir-birindən ayırmaq qətiyyətlə düz deyil. Axı keçmişdə də kitab və mətbuat müvafiq komitədə və yaxud nazirlikdə birləşmişdi. Nəyə, sözümlə bəndə deyil.

Əsas odur ki, Sovet hakimiyyətini idealizə etmədən yaxşı tərəfləri də unutmaq olmaz. Yaxşı ənənələri yaşatmaq lazımdır. Gəlin, yaddaşımıza götürək. Mətbuat bölgələrə, rayonlara, hətta ən ucaq kəndlərə necə dəqiqliklə və nizamla çatdırılırdı. Elə təkə mətbuatla əlaqə bəs edir ki, insanlar mərkəzdə nə baş verdiyini, mərkəzdə olan hadisələrin uçqurlarına hansı təsiri olacağını yaxşı dərk edə bilsinlər. İndi yenə qayıdıram Elşad Səfərlinin Sabirdən gətirdiyi epigrafla kitabda verilən şeirinə. Bu şeirdə əsas problem mətbuatın yarımadır. Kitabın, kağızın, yazının insan taleyindəki rolunun açılmasınıdır. Doğrusu, Elşad Səfərlinin həmin şeiri mənə çox təsirliyəndir. Gəlin

ran" adı da qoşuldu. Bu adlar təsadüf-dən və yaxud da keçmiş əludəçilik-dən deyil. Bu adların mahiyyətində əslində özünə qayıdıq var, özünü dərk var. Şair çox istəyir ki, məhz "Lənkəran" adı ilə təzadən doğulan qəzet yenə onun mənəvi mühitinin, onu əhatə edən bölgənin həyatını yazsın, insanların tərcümeyi-halını olsun. Açıq, bu şeir mənim özümün də ruhunu silkelədi. Axı uzun illər mən özüm də Lənkəranın tarixi taleyi ilə bağlı yazırlar yazmışam. Ən başlıcası, "Lənkəran" qəzetinin oxucusu olmuşam. Hələ bu qəzetin səhifələrində də bu və ya digər dərəcədə görünmüşəm. Zənnimcə, Elşad Səfərlinin "müəllimimiz" adlandırdığı qəzetlər sırasında mənim üçün elə "Lənkəran" qəzeti də var. Mən onun düşüncələri ilə rühən çox bağlıyam:

İlk müəllimimiz qəzetlər olub,
İndi o müəllim gen düşüb bizdən.
Çatı görüb qorxan ilankimilər,
Bizi uzaq salıb qəzetimizdən.

Mənim "Lənkəran"ım, dirçəl, göstər ki,
Özündən razılıq - Allahlıq durur.
Padşahlıq zamanı keçsə də, amma
Padşahlar yoxsa da, padşahlıq durur.

Sanki qulağımız səs eşitməmişdi -
Səbəbsiz deyildi həyəcanımız.
Bizim sükut edən Lənkəran kimi
Bizim süqut etdi "Lənkəran"ımız.

Ayrıldığımız məqamlara gözümüzü dikdiyimiz, gözümüzü unutmadığımız vağzallar var.

Bu şəhərdə vağzal var
İçində gözləmə zalı.
Kimi görəsən gözləyir
Bu get-gəllər vağzalı.

Qatar gəlib dayanır:
Kimi minir,
Kimi düşür.
Kimi ayrılır,
Kimi qovuşur.

Bir anlığa tövşüyür -
Həsrətə diş qıcadır.
Vağzal - adamlarla dolu:
Yaşlı, cavan qocadır.

Gah yollar qovuşağı,
Gah yollar ayrıcığı.
Bu vağzalı hicrana
Ürəklərin başından
Yolları ayrıcığı.

Qatar gəlib dayanır -
Bu perronda -
Gedib-gələn yolları,
Üzü ayrılıqlara
Ya başlanğıc,
Ya sondu.

Qatar bu an tərənir -
Fiti həsrət nidalı.

ELŞAD SƏFƏRLİNİN "AYRILIQLAR VAĞZALI"

Şairin yeni kitabı üzərində düşüncələr

zövq həm də insanın həyatının mənasıdır. Onun düşüncə məkanının rənglərini özündə ehtiva edir. Bu rənglər insanın təbiət dilidir. Onu həyata bağlayan cazibə gücüdür. Hər hansı bir şəxs həyatı boyu dünyanı mənən zənginləşdirən hər hansı bir əsəri oxumayıbsa, hər hansı bir incəsənət əsərini görüb onun qarşısında təsirlənməyib, çətin ki, onun özündən sonra onu yaşada biləcək nəşə qalmış olsun. Əlbəttə, söhbət ədəbiyyatdan və ədəbi həyatdan, demək, həm də ədəbi simalardan gedir". Zənnimcə, bu sözlərin arxasında böyük həqiqətlər dayanır. Elə Vaqif Yusiflinin Elşad Səfərlinin yaradıcılığına münasibinə də bu prizmadan yanaşmaq lazımdır. Düşünürəm ki, Vaqif Yusiflinin özü də Elşad Səfərlini "Ayrılıqlar vağzalı"nda məhz bu təəssüratlarla görür.

Açıq, hər bir yazının qələmə alınmasında müəyyən "bəhanələr" var. Mənim üçün də bu yazını yazmağa təhrik edən bəhanə müəllifin başlıqsız, üç ulduzla təqdim etdiyi şeiri oldu. Həmin şeirə müəllif M.Ə.Sabirdən belə bir epigraf gətirir: "Şair "əsrə görə məzhər" olmalı...". Zənnimcə, elə bu epigrafın özü bu şeirin başlığıdır və bizdə kifayət qədər təəssürat oyadır.

Mələmür ki, mən həyatımı poliqrafiya ilə bağlamışam. Və bu sahə ilə həm elmi cəhətdən məşğulam, həm də praktiki cəhətdən. Yeni poliqrafiyanın ən müxtəlif sahələrinə dair elmi əsərlər yazmışam. Və elə elmi tədqiqatların da bu sahəyə həsr olunub. Ancaq bütün ömrüm boyu həm də mətbuatla bağlı olmuşam. Açıq, belə düşünürəm ki, mətbuat, yəni qəzet çapı işi heç də digər çap məhsullarından kəskin şəkildə ayrılır. Ancaq mənə təəssüfləndirən bir məqam burda mütləq çatdırılmayıb. Son vaxtlar qəzetlər üçün müəyyən dövlət yardımları ayrılır. Əlbəttə, bütün qəzetlər üçün olmasa da,

həmin şeiri birgə oxuyaq:

Kitab yox, qəzet yox, - demək heç nə yox,
Hamı köçür gedir, - bölgə boşalıb.
Kitabsız, qəzetsiz bizi qoyanlar
Sonra da deyirlər: - ölkə boşalıb.

Qəzetlər gələrdi yan-yörəmizə -
O illər gözlərə işıq ilyidi.
Uzq bölgələrə, dağ kəndlərinə
Paytaxtın bəlkə də çatan əlyidi.

"Leninçi" adlanan qəzet çıxardı -
Bizim gözümüzün sevinci idi.
Bizi şeir-sənət cərgəsinə də
Qoşan da,
Qatan da "Leninçi" idi...

Beş-on sətirimizi çap eləyəndə
Gözümüzə yanan bir inci idi.
Üreyinə basıb partibiletini
Əhməd də
Məmməd də Leninçi idi.
Cərgəsinə qoşub Leninçiləri
Guya xalqı çəkib öne "Leninçi".
Onu əvəzləyən "Lənkəran"dansa,
Yaxşıydı deyirlər köhnə "Leninçi".
Doğrudur, burada qəzetin adının
"Leninçi" olmağı bir çoxların nəzərdiqətinə tikan kimi bata bilər. Ad şərtidir, yəni həmin qəzetin adının necə olmasından asılı olmaıyaraq insanların həyatı, mənəvi mühiti həmin qəzetin əsas hədəfi idi. Gəlin, yada salaq. O dövrdə "Lenin yolu", "Kolkoxçu", "Yüksəliş" kimi adlar qəzetlər üçün məqbul hesab olunurdu. Ancaq həmin qəzetlərdə işləyən adamlar xalqın həyatını əsas götürürdülər. Xalqın taleyini yazırdılar. Zənnimcə, Elşad Səfərlini də həmin qəzetlərin adları yox, yəni konkret olaraq "Leninçi" qəzetinin adı yox, daha çox mahiyyəti maraqlandırır.

Mələmür ki, Sovet ideologiyasının əks etdirən adlar sıradan çıxandan sonra milli adlar gündəmə gəldi: "Qəbələ", "Xudafərin", "Muğan" kimi qəzet adlarının sırasına "Lənkə-

...Hərdən qapılıram nostalijlərə,
Bu hiss içimdəki haray səsidir -
Kitabsız, qəzetsiz qalan bölgədə,
Bu günün, sabahın faciəsidir.

Nəhayət, Elşad Səfərlinin yeni kitabına ad seçdiyi "Ayrılıqlar vağzalı" şeirinə gəliyəm. Bu şeirin motivi elədir ki, istər-istəməz təkə tənqidçini, publisisti, yəni ədəbi düşüncələrə meyilli olan hər hansı bir müəllifi yox, lap elə sıradan olan bir oxucunu da mənən səfərbər edir. Şeirin elə ilk misralarında da həyatımızın müəyyən məqamları gözümüzün önünə gəlir. Açıq, şəhərlər və yaxud da yollar boyu hər hansı kəndlərin yerləşdiyi məkanlarda dayanacaq var, stansiyalar var, bir az da geniş götürsək vağzallar var. Doğulub-böyüdüyümüz kənddən daha böyük insan ümmətinə doğru yolumuzda demək olar ki, əsasən həmin vağzalardan başlayırıq. Burada vağzal şərtidir. Bir dağ kəndindən də yol alıb şəhərə gəlmək olar. Yəni o dağ kəndindən çıxıb gəlməyin özü də bir vağzaldan keçib gəlməkdir. Vağzal burada həyatın başlanğıcı mahiyyətini daşıyır. Həm də eyni zamanda əvvəlki həyatdan ayrılıq rəmzidir. Bayaq xatırladığım Vaqif Yusiflinin qeydləri də kifayət qədər vağzal mahiyyətinə aydınlıq gətirə bilər. Elə mənim özüm üçün də sözün həqiqi mənasında bu ayrılıqlar vağzalı xüsusi nostalji duyğuları oyadır. Yaddaşından nələr keçir. Dəfələrlə doğmalarından ayrılmışam. Doğma yerdən, yurddan ayrılmışam və heç vaxt ayrılıq vağzalınu yadımdan çıxarmamışam.

Elşad Səfərlinin ayrılıqlar vağzalı görün necə təsvir edir. Burada üç obraz var. Birinci insanın özü var. İkincisi, sözün həqiqi mənasında vağzal var. Üçüncüsü, həyat vağzalı var. Yəni, ömrümüzü bölmə mərhələləri var.

Ayrıca bir vaqonda
Neçə-neçə məbusun
Qollarında qandalı...

Qatar bu an tərənir -
Dalinca əl uzalı.
Kiminsə doqqazında
Körüklərin vağzalı...

Hicran - vüsəl arası
Uzun aralıq qədar
Ağrılı bir şey yoxmuş
Demə, ayrılıq qədar.

...Beləcə səhər -axşam,
Alınlar yazılı
Qatarlar yola salır
Ayrılıqlar vağzalı...

Mən bilərəkdən bu şeiri bölmədim. Hətta onu da unutmuram ki, hörmətli Vaqif Yusifli də "Ayrılıqlar vağzalı" ilə bağlı düşüncələrdə onun təəssüratları da mənim üçün qüvvətləndirici emosiyaya yaradır. Qoy oxucu bir dəfə onun prizmasından yanaşsın "Ayrılıqlar vağzalı"na, bir dəfə də mənim yanaşmamla "Ayrılıqlar vağzalı"ni görsün.

Elşad Səfərlinin "Ayrılıqlar vağzalı" kitabında maraqlı bölmələr var. Və hər bir bölmənin mahiyyətinə uyğun şeirlər toplanıb. "Hamı görür ki...", "Qalxmaq istəyirlər...", "Hamı bu sənətdə Nizami deyil", "Mən də sizi tanıdırəm", "Bitməmiş mövzu" kimi bölmələrdə toplanan şeirlər şairin müasir mənəvi mühitinin əsil mənzərəsini göstərir. Kitabda şairin iki poeması da yer alıb: "Mavi məsafə" və "İki çiçəyin dastanı". Düşünürəm ki, yaxın vaxtlarda bu poemalar haqqında düşüncələrimi oxucularla bölüşə biləcəyəm.